

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi S. D.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem

Sądu Wojewódzkiego w C. z dnia 5 września 1989 r.,

sygn. akt I Cr [...] w sprawie z powództwa W. K. (obecnie W. F.) i M. B. K.
przeciwko W. D.

o ustalenie ojcostwa i alimenty,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 3 lutego 2016 r.,

zażalenia skarżącej S. D. na postanowienie Sądu Okręgowego w C.

z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt VI Ca [...],

1. oddala zażalenie;

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w C. na rzecz adwokata K. B. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 września 2015 r. Sąd Okręgowy w C. odrzucił skargę S. D. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem z

dnia 5 września 1989 r., w sprawie z powództwa małoletniej W. K. (obecnie F.) reprezentowanej przez matkę M. K. (z domu K.) przeciwko W. D. o ustalenie ojcostwa i alimenty.

Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę rozstrzygnięcia stanowił brak legitymacji skarżącej do wniesienia skargi, a także okoliczność, że skargę wniesiono po upływie przepisanego terminu.

W zażaleniu skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zarzucając naruszenie art. 399 k.p.c. i art. 408 k.p.c. podnosząc, iż legitymowana do wniesienia skargi jest również osobą posiadającą interes prawny we wznowieniu postępowania. Natomiast wobec nie zapewnienia W. D. należytej reprezentacji w prawomocnie zakończonym postępowaniu, upływ pięcioletniego terminu od uprawomocnienia się wyroku, nie ma wpływu na dopuszczalność żądania wznowienia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy - wbrew odmiennym zapatrywaniom skarżącej - nie przekroczył określonych treścią art. 410 § 1 k.p.c., granic kontroli wstępnej.

Pod pojęciem legitymacji do zaskarżenia kryje się odpowiedź na pytanie, kto w ujęciu abstrakcyjnym jest uprawniony do wniesienia skargi w danym rodzaju postępowania. Należy od tego odróżnić kwestię - błędnie utożsamianą przez skarżącą - czy osoba legitymowana do złożenia skargi, może w konkretnym postępowaniu skutecznie zaskarżyć skargą orzeczenie (problematyka *gravaminis*, tj. pokrzywdzenia orzeczeniem lub podstawą wznowienia). Jedynie w stosunku do podmiotu legitymowanego do wniesienia skargi, możliwe jest rozważanie, czy może *in concreto* skorzystać z tego instrumentu procesowego, z uwagi na swoje pokrzywdzenie (*gravamen*) orzeczeniem.

Prawidłowo Sąd Okręgowy przyjął, że skarżąca, będąca siostrą zmarłego pozwanego W. D., nie jest legitymowana do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, którego przedmiotem było ustalenie ojcostwa jej brata. Legitymacja do zaskarżenia orzeczenia skargą jest przede wszystkim pochodną tego, kto był

stroną prawomocnie zakończonych procesu oraz czy po zamknięciu rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku doszło do następstwa prawnego łączącego się z ustaniem bytu prawnego strony (art. 399 k.p.c.).

Kształt podmiotowy postępowań w sprawie o ustalenie ojcostwa jest w sposób szczególny uregulowany w art. 453 i n. k.p.c. oraz art. 62 i n. k.r.o. Obejmuje on osobę matki, dziecka i domniemanego ojca, a w razie śmierci którejkolwiek z tych osób - także kuratora (por. w szczególności art. 456 § 2 k.p.c. i art. 84 § 2 k.r.o.). Śmierć W. D., którego ojcostwo ustalono w prawomocnie zakończonym postępowaniu, w świetle przepisów prawa materialnego nie spowodowała następstwa prawnego skarżącej w zakresie przedmiotu sporu.

W konsekwencji przyjąć należy, iż w sprawie o ustalenie ojcostwa wniesienie skargi o wznowienie postępowania przez osobę, której przysługiwałyby prawa do spadku po pozwanym, w razie uwzględnienia skargi, nie jest dopuszczalne.

Ubocznie należy zauważyć, że kształt podmiotowy postępowań w sprawach o prawa stanu jest wąsko ukształtowany, o czym dodatkowo świadczy okoliczność, że Sąd Najwyższy negatywnie ocenia dopuszczalność zgłaszania interwencji ubocznej w sprawach tego typu (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z 30 września 1975 r., III CZP 18/75, OSNC 1976/7-8/150; z 5 kwietnia 1968 r., I CR 33/68, OSP 1969/3/66; z 8 czerwca 1967 r., I CZ 24/67, OSNC 1968/1/9).

Z tych już tylko przyczyn zażalenie nie mogło podlegać uwzględnieniu.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 408 k.p.c. należy wskazać, że wniesienie skargi po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku jest niedopuszczalne, z wyjątkiem wypadku, gdy strona była pozbawiona możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana (art. 408 k.p.c.).

Skarżąca powołała się na podstawę nieważności, argumentując, że „pełnomocnik był bierny, nie składał żadnych wniosków dowodowych, wskutek czego brat nie był należycie reprezentowany, a sam nie potrafił się bronić” (art. 401 pkt 2 k.p.c.). Odnosząc się do tak zakreślonej podstawy skargi (która nie została w żaden sposób uprawdopodobniona), należy wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie reprezentowany jest pogląd, że nawet niewłaściwe wykonywanie obowiązków przez pełnomocnika nie oznacza

nienależytej reprezentacji strony w rozumieniu art. 401 pkt 2 zd. 1 k.p.c. i art. 408 k.p.c. Nienależyta reprezentacja strony oznacza, że osoba, która działała za stronę, nie miała do tego umocowania, czyli nie były spełnione wymagania warunkujące powstanie i istnienie takiego umocowania w świetle miarodajnych w tym zakresie regulacji prawnych. Nie można natomiast kwalifikować jako nienależytej reprezentacji strony sytuacji, w której osoba mająca działać za stronę - posiadająca umocowanie - w istocie nie działała lub nienależycie wykonywała swoje obowiązki (zob. uchwałę SN z 14 kwietnia 1980 r., III CZP 19/80, OSNCP 1980, nr 11, poz. 205; postanowienia SN: z 17 grudnia 1996 r., III CKN 17/96, nie publ.; z 3 marca 1997 r., III CKN 10/96, OSP 1997, nr 9, poz. 172; z 26 marca 2003 r., II CZ 26/03, OSNC 2004, nr 6, poz. 95; z 24 lutego 2006 r., II CZ 1/06, nie publ.; z 19 maja 2010 r., I CZ 16/10, nie publ.; z 27 stycznia 2012 r., II PZ 41/11, nie publ.).

Natomiast wywody zażalenia odnoszące się do zaistnienia podstawy restytucyjnej są bezprzedmiotowe, skoro skarżąca nie tylko nie jest legitymowana do wniesienia skargi, ale nie neguje, że upłynął termin pozwalający oprzeć skargę na tej podstawie.

Z przytoczonych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 615, z późn. zm.) oraz § 13 ust. 2 pkt 2, § 7 ust. 1 pkt 5, § 19 i § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461, z późn. zm.) w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1801).

